

ขอสรุปและขอเสนอแนะ

การวิจัยในวิทยานิพนธ์เรื่อง วรรณกรรมอีสาน : สังขศิลป์ชัย มีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาคุณค่าและลักษณะของวรรณกรรมอีสานโดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่อง สังขศิลป์ชัย อย่างละเอียด

ผลของการวิจัยได้แสดงให้เห็นว่า วรรณกรรมอีสานนั้นผูกพันใกล้ชิดกับชีวิตประจำวันของประชาชนท้องถิ่นอีสานมาตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตาย วรรณกรรมอีสานเหล่านี้มีคุณค่าทางกานเป็นเครื่องให้ความบันเทิงแก่ชาวอีสานมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และยังมีคุณค่าทางสังคม โดยบันทึกเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ ตลอดจนค่านิยมและความคิดเห็นของชาวอีสานไว้ด้วย โดยเฉพาะเรื่อง สังขศิลป์ชัย ฉบับที่นำมาวิจัยนี้มีคุณค่าเหมาะสมที่จะเป็นวรรณกรรมชั้นเยี่ยมของภาคอีสานเรื่องหนึ่ง เพราะเป็นวรรณกรรมที่มีคุณค่าทั้งทางกานวรรณศิลป์ และทางกานเนื้อหา

ทางกานวรรณศิลป์ ในสังขศิลป์ชัย ใจรูปแบบคำประพันธ์โคลงสาร แฉ่งจังหวะเป็นช่วงสั้น ๆ สามและสี่คำ ซึ่งเหมาะสำหรับการอ่านให้ชนหมู่มากฟัง และการใช้ถ้อยคำภาษาก็ใช้คายอย่างที่ใช้ธรรมดาสามัญเป็นส่วนมาก แต่คำเหล่านั้นก็สื่อความหมายได้ตรงกับใจ และให้ความรู้สึกแก่ผู้อ่านที่แสดงความจริงใจและซื่อตรงของตัวละครในเรื่อง ภาษาและถ้อยคำที่ไร้มิการนำคำที่มีดีลาของคำคล้ายคลึงกันมาใช้ยู่ด้วยกัน ทำให้เกิดภาพที่เคลื่อนไหวมีชีวิต มีน้ำหนักและจังหวะให้ผู้อ่านเกิดจินตนาการคล้อยตาม และคุณค่าทางวรรณศิลป์นี้เองที่ทำให้วรรณกรรมเรื่องนี้ติดตรึงอยู่ในความรู้สึกของชาวอีสาน และเป็นที่ยอมรับของชาวอีสานมาจนปัจจุบัน

ทางกานเนื้อหา ถึงแม้ว่า สังขศิลป์ชัย จะมีตัวละครที่มีบุคลิกนิสัยไม่แตกต่างจากวรรณกรรมเรื่องอื่นของอีสานเท่าไรนัก แต่จากองค์ประกอบที่ผู้เขียนวางไว้อย่างเหมาะสม

จึงทำให้เนื้อหาวรรณกรรมเรื่องนี้มีคุณค่าทางด้านการปกครองและคุณค่าเกี่ยวกับข้อประพฤติปฏิบัติของคนในสังคมสมัยที่ท้าวปรางค์คำประพันธ์เรื่องขึ้นและในสังคมปัจจุบัน เพราะคำสอนหรือข้อพึงปฏิบัติที่ปรากฏอยู่ในเรื่องส่วนใหญ่เป็นหลักที่สามารถนำมาใช้ได้ทุกยุคทุกสมัยไม่ว่าผู้ปกครองจะเป็นใคร และผู้อยู่ใต้อำนาจการปกครองจะเป็นใคร ทราบได้ที่สังคมมนุษย์ยังต้องแบ่งออกเป็นสองฝ่ายคือ ผู้ปกครองฝ่ายหนึ่ง และ ผู้อยู่ใต้อำนาจการปกครองอีกฝ่ายหนึ่ง

นอกจากคุณค่าทางวรรณศิลป์ และคุณค่าทางค่านิยมที่มุ่งให้สังคมมนุษย์อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขแล้ว กลวิธีอันชาญฉลาดของผู้ประพันธ์ในการวางบุคลิกนิสัยตัวละคร และในการวางแนวดำเนินเรื่องที่สอดคล่องไปสู่จุดหมาย เพื่อแสดงฝีมือการแต่งคำประพันธ์และเพื่อผลทางด้านการปกครอง ทำให้เรื่องไม่สับสน และทำให้ผู้อ่านเกิดจินตนาการตามไปด้วย อีกทั้งการดำเนินเรื่องที่มีครบทุกรส ทำให้เรื่องสนุกสนานสนใจ อ่านแล้วไม่เกิดความเบื่อหน่าย

ควยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น วรรณกรรมอีสานเรื่อง สังข์ศิลป์ชัย จึงสมควรที่จะเป็นวรรณกรรมเล่มหนึ่งที่อยู่ในความนิยมของชาวอีสานที่สุด

การทำวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ พอสรุปเป็นข้อเสนอแนะได้ดังต่อไปนี้

1. การวิจัยวรรณกรรมอีสานนั้น สมควรที่จะเป็นชาวท้องถิ่นอีสานวิจัยเอง เพราะการที่จะวิจัยให้ได้อย่างลึกซึ้งควรที่ผู้วิจัยจะต้องทราบความหมายของศัพท์ และน้ำเสียงของคำที่ใช้กันอย่างถ่องแท้ในท้องถิ่นอีสานจริง ๆ ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะช่วยให้ศึกษาลึกลงไปทางด้านสุนทรียศาสตร์ได้อย่างถึงแก่นของความหมาย นอกจากนี้การวิจัยวรรณกรรมท้องถิ่นยังต้องอาศัยภูมิหลังทางด้านประวัติศาสตร์และนิทานพื้นบ้าน ตลอดจนประเพณีและการละเล่นพื้นเมือง ฉะนั้น ถ้าชาวอีสานเป็นผู้วิจัยจะสามารถศึกษาได้อย่างละเอียดยิ่งขึ้น

2. การเก็บรักษาต้นฉบับโบราณนั้นยังไม่มีวิธีการที่ดีพอ ต้นฉบับโบราณส่วนมากไม่ได้รับความสนใจ จึงทำให้สูญหายเสียมาก และต้นฉบับน้อยอยู่กระจัดกระจาย ทำให้ยากในการติดตามเพื่อศึกษา ฉะนั้นจึงสมควรที่จะจัดหน่วยงานเพื่อรวบรวมต้นฉบับโบราณเหล่านี้ หรือมีหน่วยงานเพื่อรวบรวมบัญชีรายชื่อเจ้าของต้นฉบับโบราณว่า ต้นฉบับเรื่องใดอยู่ที่

ไหน ใครเป็นเจ้าของ เพื่อสะดวกสำหรับผู้ที่จะศึกษาทางค่านววรรณกรรมท้องถิ่นต่อไป

3. เรื่องการถอดตัวอักษรจากตัวไทยน้อยมาเป็นตัวอักษรของภาคกลาง ควรที่จะถอดออกอย่างรักษาอักษรวิเศษเดิมของอีสานไว้ ไม่ควรเปลี่ยนแปลงตามอักษรวิเศษของภาคกลาง เพราะทำให้ผู้ศึกษาไม่สามารถเข้าถึงรสอันแท้จริงของภาษาในภาคอีสานได้

4. วรรณกรรมอีสานเรื่องอื่น ๆ ยังมีเรื่องที่น่าสนใจสมควรที่จะศึกษาต่อไปอีกมาก เช่น เรื่องเซตุน ก็ให้ความรู้ทางค่านการเดินทางของชาวอีสาน ไปศึกษา และรับเอาพุทธศาสน์ทุกอันเสีย นอกจากนี้ยังมีเรื่องการละเล่นพื้นเมือง และวรรณกรรมมุขปาฐะที่น่าสนใจที่จะศึกษาต่อไปได้ เพราะวรรณกรรมทางค่านอีสานยังขาดผู้วิจัยและวิจารณ์อย่างจริงจังอีกมาก

5. แม้ในวรรณกรรมเรื่อง สังข์ศิลป์ชัย เองก็ยังมีเรื่องที่น่าสนใจจะศึกษาต่อไปได้ เช่น เกี่ยวกับเรื่องภูมิประเทศที่ปรากฏในเรื่อง กับภูมิประเทศที่แท้จริงของท้องถิ่นอีสานแต่เดิม ซึ่งน่าสนใจศึกษาถึงวิวัฒนาการการเปลี่ยนแปลงของภูมิประเทศจากในอดีตถึงปัจจุบันได้ เพราะในวรรณกรรมเรื่องนี้ได้พรรณนาให้เห็นความอุดมสมบูรณ์ของท้องถิ่นอีสานไว้อย่างมาก

นอกจากนี้ทางค่านประวัติศาสตร์ มหาสิลา วีรวงศ์ ได้สันนิษฐานว่า เรื่อง สังข์ศิลป์ชัย นี้เป็นประวัติของพระเจ้าเม็งราย ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าผู้ที่สนใจทางค่านนี้ควรศึกษาต่อไปได้ว่า เรื่องสังข์ศิลป์ชัยนี้จะเกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ ควรจะเป็นประวัติของพระเจ้าเม็งราย หรือวีรบุรุษคนใดของชาวอีสานกันแน่

ฉะนั้น วิทยานิพนธ์เรื่องนี้ จึงเป็นเพียงแนวทางที่จะให้ท่านผู้สนใจได้ศึกษาและค้นคว้าเกี่ยวกับวรรณกรรมอีสานต่อไป เพื่อเผยแพร่ความรู้และคุณค่าของวรรณกรรมอีสาน ให้เป็นที่รู้จักในบรรดาผู้ศึกษาวรรณกรรมไทยต่อไป